

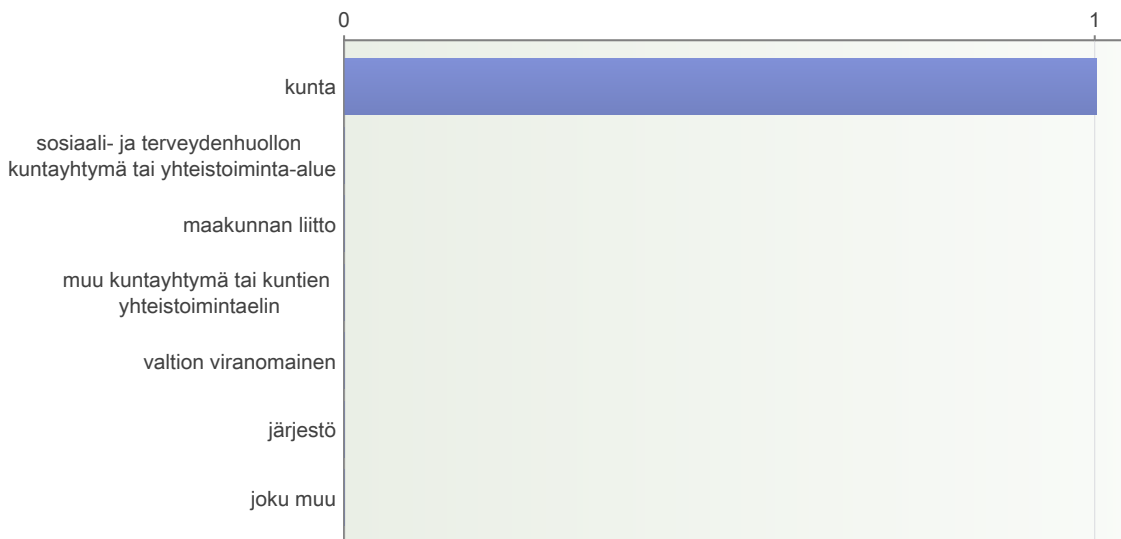
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Nokian kaupunki	Hallintojohtaja Pauliina Mäenpää	eero.vaatainen@nokiankaupunki.fi	7.11.2016	Nokian kaupunginvaltuusto

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisessa ei tehdä vain sosiaali- ja terveystaloudellaisilla vaan laaja-alaisella terveydenedistämisen / hyvinvointityöllä, missä kunnille jää edelleenkin merkittävä vastuu. Uudistuksessa kunnille ei kuitenkaan ole jäämässä riittäviä toimintaedellytyksiä tehdä kokonaisvaltaista terveydenedistämistyötä väestön terveyserojen ja kansansairauksien (esimerkkeinä kakkostyyppin diabetes ja depression) vähentämiseksi muilla kuin terveydenhuollon keinoilla.

Esitys saattaa parantaa palvelusisältöjen alueellista yhdenvertaisuutta valtakunnassa. On kuitenkin realistista todeta, että koko Suomeen ei millään tavoin ole mahdollista rakentaa yksilötasolta tarkastellen täysin yhdenvertaista palveluiden saatavuutta. Valinnavapauden käytön mahdollisuus tuskin tulee olemaan yhdenvertainen eri puolilla Suomea.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Esitys ei anna riittäviä edellytyksiä kustannusten kasvun hillinnälle tai se ei ole realistinen, koska:

-esityksessä ei huomioida millään tavoin uudistuksen toteuttamiskustannuksia kuten henkilöstön palkkaharmonisointia, yhtenäisten tietojärjestelmien hankinta- ja ylläpitokustannuksia, ym. muutuskustannuksia. ICT-muutoksen osalta resursseja tulee va-rata riittävästi ja rakentaa muutosohjelma. Vaarana on, että muutos kokonsa takia aiheuttaa häiriöitä ICT-markkinoille ja esimerkiksi hintatason karkaamisen suuren kysynnän takia.

-tavoiteltu laaja-alainen palveluiden integraatio saatetaan käytännössä menettää maakunnan omankin toiminnan jakautuessa maakunnan palvelulaitokseen ja sen omistamiin yhtiöihin. Integraatio muodostuu yhä haasteellisemmaksi kun toimijoina ovat tasavertaisesti yksityinen ja kolmas sektori. Integraation keskeinen edellytys on asiakas- ja potilastietojen hyödyntäminen moniammatillisesti ja tietoturvallisesti yhtenä kokonaisuutena. Järjestämislaissa kuvattu rekisterinpitäjyyden määrittely ei täysin tue integraation vauhtamista. Kustannussäästöt edellyttävät standardointi-työtä ja rajapintojen määrittelyä.

-kunnille ei jää riittäviä toimintaedellytyksiä tehdä kokonaisvaltaista terveydenedistämistyötä väestön terveyserojen ja kansansairauksien (esimerkkeinä kakkostyyppin diabetes ja depressio) vähentämiseksi muilla kuin terveydenhuollon keinoilla.

Lisäksi todetaan seuraavaa:

-Nordic HealthCare Group on laatinut ministeriön pyynnöstä selvityksen kustannus-tenkasvun hillitsemiseksi 3 mrd. eurolla sosiaali- ja terveystaloudessa. Esim. van-huolpalveluiden potentiaaliksi tunnustetaan noin yksi (1) mrd. euroa kohdentuen seuraavasti: Ympäri vuorokautisen hoivan vähentäminen lisäämällä "kotihoivaa" 500 m€ (nettovaikutus), kotihoidon tuottavuuden kasvattaminen 394 m€ ja terveyskeskuksen akuuttivuodeosastohoito 42 m€. Tässä todetut ja muu raportissa esitetty kohdentaminen ovat pääosin sellaisia, että ne voidaan toteuttaa myös nykyisellä kuntapohjaisella toimintamallilla. Maakuntauudistus ei siis esitetyiltä osin ole kustannussäästöjen varsinainen lähde.

-Palveluverkon karsiminen tulee olemaan kustannussäästöjen saamiseksi keskeisessä roolissa. Tämä keinovalikoima on lähipalveluiden näkökannalta ongelmallinen liian voimakkaasti toteutettuna.

-Esitys mahdollistaa maakunnille toiminnan käynnistämisen huomattavasti kevyemmällä taserakenteella kuin millä kunnat ovat toimineet. Normaali käytäntö on, että toiminnan vastaanottaja jatkaa toimintaa siitä, mihin luovuttajat ovat sen jättäneet. Taserakenteiden optimointi viittaa siihen, että lainsäätäjät ei itsekkään usko uuden hallintomallin tuovan mitään taloudellisia hyötyjä.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Perustettavissa maakunnissa on kysymys perustuslain 121 §:n 4 momentissa säädetystä itsehallinnosta kuntia suuremmilla itsehallintoalueilla, josta säädetään lailla. Esitykseen sisältyvä lainsäädäntö kuitenkin rajoittaa itsehallintoa merkittävästi. Tärkein itsehallintoa rajoittava tekijä on, että maakunnilla ei tulisi olemaan verotusoikeutta, vaan maakuntien talous perustuisi miltei kokonaan valtion maakunnalle osoittamaan rahoitukseen.

Maakunnat olisivat keskimäärin huomattavasti kuntia suurempia sekä kooltaan että taloudeltaan. Tästä huolimatta maakuntien itsehallinto tulee olemaan selvästi kunnallista itsehallintoa heikompaa. Maakuntien päätösvalan kapeus suhteessa suorilla vaaleilla valittuun valtuustoon muodostaa jo lähtökohtaisesti legitimeettiongelman demokratian näkökulmasta. Vaaleilla valitut päättäjät tulevat olemaan vahvassa valtion (ministeriöiden) ohjauksessa.

Itsehallinnolliset organisaatiot ovat hallinnollisessa ajattelussa tähän asti edustaneet päätösvalan hajauttamista. Valtionohjauksen tulisikin keskittyä poliittisesti strategisiin kysymyksiin, ja palveluita koskevat operatiiviset, ammatillista ja alueellista asiantuntemusta edellyttävät asiat tulisi jättää maakuntien päätösvaltaan. Valtionohjaus on hidasta ja byrokraattista, mikä huonosti sopii valinnanvapauden tuoman markkinaohjauksen ja omistajaohjauksen lisääntymiseen.

Maakuntien itsehallinnon näkökulmasta keskeisiä ongelmakohtia esityksessä ovat siis seuraavat:

- verotusoikeuden puuttuminen
- oikeus päättää palveluiden tuotantotavasta erittäin rajoitettu
- oikeus päättää sisäisestä hallinnostaan rajoitettu
- oikeus sopia rajoitettu
- erityisesti järjestämislakiin sisältyvät valtioneuvoston ja ministeriön laajat, avoimet ja tulkinnanvaraiset toimivaltuudet ohjata maakunnan operatiivista toimintaa ja päätöksentekoa
- investointien ohjaus
- maakuntalain erittäin tiukat maakunnan alijäämän kattamisvelvollisuudet yhdistettynä ahtaaseen julkisen talouden rahoituskehukseen (maakuntien rahoituslakiin kir-jattu 3 mrd. euron säästövelvoite) ja maakuntien arviointimenettelyn käynnistäviin kriteereihin.

Asukkaiden osallistumisoikeuksia koskeva sääntely maakunnissa vastaa kuntalain sään-telyä.

Maakuntavaltuuston tulee luoda edellytykset asukkaiden suoralle osallistumiselle. Ehdotus maakuntalaiksi antaa osallistumisoikeuksiin toimivat puitteet.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakunnat ovat toimintaympäristöltään, julkiselta ja yksityiseltä palvelurakenteeltaan sekä muilta olosuhteiltaan hyvin erilaisia. Olosuhteiden erilaisuus tuleekin ottaa huomioon ja mahdollistaa joustavat yhteistoimintamuodot palvelujen tuottamisessa ja järjestämisessä. Erityisesti suurille kaupunkiseuduille on tärkeää varmistaa, että neuvottelut maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimusten sekä kasvusopimusten sisällöstä käydään jatkossakin suoraan asianomaisten ministeriöiden kanssa ja mahdollisuudet niiden solmimiseen turvataan. Kuntien ja maakuntien yhteistyölle ei tule luoda lainsäädännöllisiä esteitä. Kunnan ja maakunnan jäykkä toimivaltaraja uhkaa aiheuttaa päällekkäisyyksiä ja palveluaukkoja. Paikallisesti ja alueellisesti erilaiset ratkaisut tulee mahdollistaa lainsäädännöllä. Sekä toiminnallisesti että kansantaloudellisesti on tärkeää mahdollistaa sopimusjärjestelyt kuntien ja maakuntien kesken. Yhteistyöjärjestelyistä, tuotannosta ja järjestämisvastuun siirrosta on oltava mahdollisuus sopia ottaen huomioon kuntien ja maakuntien toimintaympäristöjen erilaisuus. Maakuntalakiin tulee lisätä säännös, joka mahdollistaa maakunnan ja kuntien välisen yhteistyön ja sopimisen sekä tehtävien hoitamisen samaan tapaan kuin yhteistyö kuntien kesken on kuntalain mukaan mahdollista. Kunnilla tulee olla mahdollisuus sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauden piirissä olevien palveluiden tuottamiseen omistamissaan yhtiöissä. Maakuntien ja kuntien joustava mahdollisuus sopia tehtävistä on perusteltua myös siksi, että se mahdollistaa maakuntien keskuskaupunkien ja suurimpien kaupunkiseutujen erityisroolin huomioimisen annettavassa lainsäädännössä monien elinvoimatehtävien, kuten työllisyyden edistämisen sekä innovaatio- ja kilpailukyky politiikan hoitamisessa alueelliset erityispiirteet huomioiden. Maakuntalakiluonnoksen 7 §:n mukaan maakunta voisi sopia järjestämisvastuun siirrosta kunnalle, silloin kun siitä erikseen laissa säädetään. Sääntelytapaa tulisi muuttaa siten, että sopiminen olisi aina mahdollista, jollei sitä erikseen kielletä. Maakuntalakiluonnoksen 16 luvun säännökset valtakunnallisista palvelukeskuksista tulee poistaa laista. Maakunnat ovat itsehallinnollisia yksiköitä ja tukipalvelujen järjestäminen tulee olla maakuntien päätettävissä. Lainsäädännöllä ja lakiin perustuvilla standardeilla luodaan kriteerit yhtenäiselle palveluarkkitehtuurille ja tietotuotannolle, mutta tukipalveluiden organisoiminen tulee perustua maakuntien päätöksille.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Olosuhteiden poiketessa voimakkaasti maan eri osissa lainsäädännön tulisi antaa joustoa alueellisesti eriytyneisiin ratkaisuihin esimerkiksi suurilla kaupunkiseuduilla ja harvaan asutuilla alueilla. Suurten kaupunkien ja kaupunkiseutujen suhteellinen merkitys on kasvanut tasaisesti 2000-luvun aikana, ja tulee kasvamaan edelleen kaupungistumisen ja sitä tukevan talouden rakennemuutoksen seurauksena. Suuret kaupungit ja kaupunkiseudut edustavat vähintään kahta kolmasosaa omien alueidensa volyymeistä. Esitetystä laajuudesta toteutettuna uudistus luo suurten kaupunkiseutujen kehitykselle huomattavasti enemmän uhkakuvia kuin mahdollisuuksia. Yksi ja yhtenäinen malli ei ole toimiva koko maassa, vaan ratkaisun sisällä tarvitaan joustavuutta, toimivaa työnjakoa ja liikku-mavaraa erilaisille hallintoratkaisuille. Laajat toimivallan siirrot maakunnille vievät pohjan suurten kaupunkiseutujen ja kasvukäytävien omiin vahvuuksiin perustuvalla kilpailukyvyyn parantamiselta ja elinvoiman kehittämislä. Suurten kaupunkiseutujen erityisasema, rooli ja kaupunkispesifit erityispiirteet tulee ottaa maakuntien muodostamiseen liittyvässä valmistelussa nykyistä selvästi paremmin huomioon. Jatkovalmistelussa on syytä kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että erityislainsäädännössä määritellään maakunnalle siirrettävät tehtävät siten, että ne eivät ole päällekkäisiä tai rinnakkaisia kuntien tehtävien kanssa. Toimivaltarajojen tulee olla selkeitä. Eri asia on, että tehtävien järjestämisestä, tuotannosta ja yhteistyöstä tulee voida sopia kuntien ja maakuntien kesken. Kaupunkiseutujen elinvoimaroolin kannalta on olennaista, että kaupungit ja kaupunkiseudut vastaavat itse muun muassa elinkeinojen edistämiseen ja työllisyyteen, toisen asteen koulutukseen, maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen (ml. joukkoliikenne) liittyvistä tehtävistä. Lisäksi keskeisten kasvukeskusten rooli innovaatiopolitiikan toteuttajina ja osaamis pohjaisten uusien ratkaisujen kehitysympäristönä tulee turvata.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

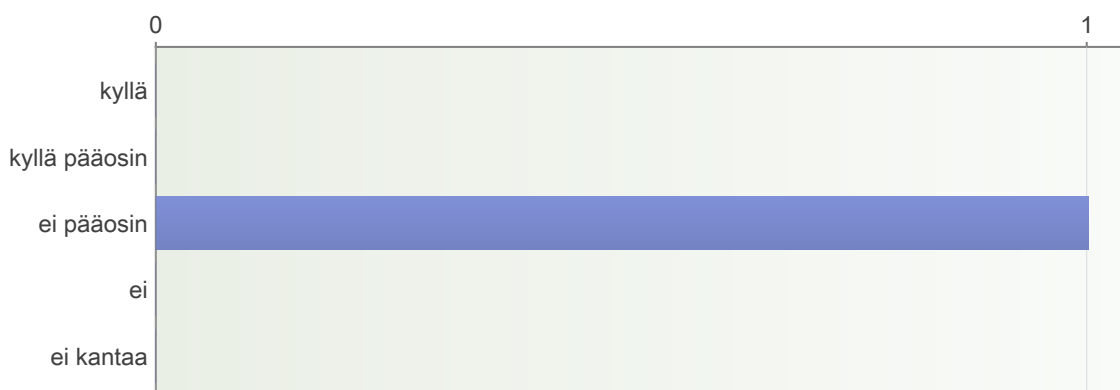

Avoimet vastaukset: kyllä

- Maakuntalakiluonnos vastaa kuntalain sääntelyä. Maakuntavaltuuston tulee luoda edellytykset asukkaiden suoralle osallistumiselle. Ehdotus antaa siihen toimivat puitteet.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

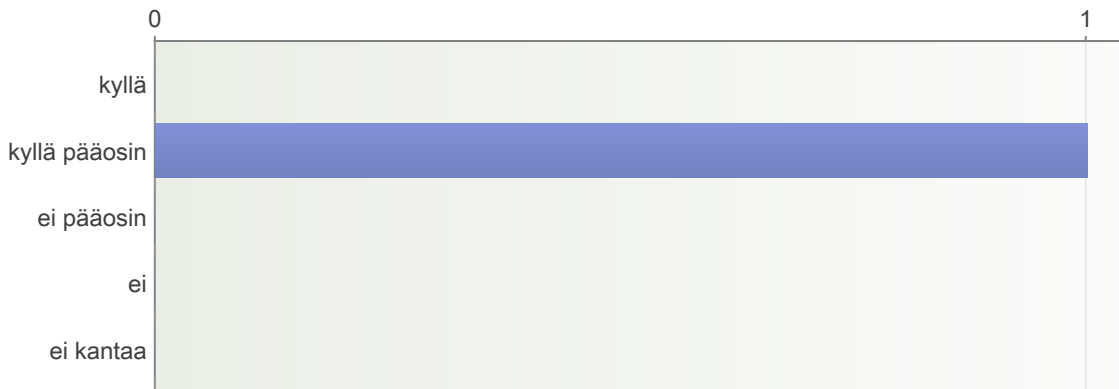
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntalakiluonnoksen 9 luvun säännöksiä maakunnan palvelulaitoksesta tulee tarkastella uudelleen. Vaaleilla valitulla maakuntavaltuustolla tulisi olla suuremmat vaikutusmahdollisuudet sen vastuulla olevien palveluiden strategisiin linjauksiin ja oman palvelutuotannon kokonaisuuteen. Maakunnan yhteyteen perustettava erillinen ja kokonaan uusimuotoinen oikeushenkilö ja palvelujen erottaminen tämän erillisen oikeushenkilön vastuulle saa aikaan raja-aidan, joka luo esteitä toiminnan johtamiselle sekä maakunnan toiminnan ja talouden kokonaisuuden hallinnalle. Demokratian toteutuminen jää ehdotetussa mallissa välilliseksi. Maakuntavaltuuston päätösvaltaa rajattaisiin merkittävästi suhteessa sen keskeisempään tehtävään eli sosiaali- ja terveyden huollon järjestämiseen. Palvelulaitosta koskevien ehdotusten taustalla on tarve tehdä

palvelutuotannon talous ja kustannusrakenne läpinäkyväksi. Sama tavoite voidaan saavuttaa edellyttämällä palvelutuotannon talouden eriyttämistä ja kustannusten läpinäkyvyyttä siten, että niitä voidaan vertailla muiden palvelutuottajien kustannusrakenteisiin.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntalakiluonnoksen 16 luvun säännökset valtakunnallisista palvelukeskuksista tulee poistaa laista. Maakunnat ovat itsehallinnollisia yksiköitä ja tukipalvelujen järjestämien tulee olla maakuntien päätettävissä. Lainsäädännöllä ja lakiin perustuvilla standardeilla luodaan kriteerit yhtenäiselle palveluarkkitehtuurille ja tietotuotannolle, mutta tukipalveluiden organisoiminen tulee perustua maakuntien päätöksille.

Luonnoksesta puuttuvat kokonaan arviot uusien palvelukeskusten perustamiseen, investoin-teihin, järjestelmiin sekä henkilöstö- ja muihin menoihin liittyvistä kustannuksista. Luonnoksesta puuttuvat myös yhtiöiden liiketoimintasuunnitelmat ja ennakoidut kassavirat sekä selvi-tykset niiden markkinavaikutuksista. Palvelukeskuksia ollaan perustamassa ilman minkäänlaisia selvityksiä niiden kustannuksista tai tosiasiallisista hyödyistä.

Palvelukeskuksia koskevat säännökset rajoittavat maakunnan oikeutta päättää tukipalveluiden tuotantotavasta. Lakiluonnosten mukainen järjestely veisi tukipalveluita koskevan päätöksenteon kauas niiden käyttäjistä. Maakunnilla olisi yhtiöiden palveluiden käyttövelvollisuus, mutta rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa niiden sisältöön. Epäselväksi jää myös maakun-tien omistajaohjauksen rooli ja suhde valtionohjaukseen. Valtion asema päätöksenteossa turvattaisiin yhtiöjärjestysmääräyksien. Samoin epäselväksi jää yhtiöiden hallitusten yhtiöoikeudellinen asema.

Tiedonhallinnan ja tietohallinnon valtakunnallisen ohjauksen tulee keskittyä ohjaamaan kansallisesti palveluiden laadun, vaikuttavuuden ja tasa-arvon parantamista. Tämä voi tarkoittaa käytännössä esimerkiksi valtakunnallisia palveluiden määrittelyitä sekä niihin pohjautuvaa raportointia ja tietojen analysointia.

Kansallisesti pitää käynnistää standardointityö, joka tähtää tietojen täydellisen integroitavuuden toteuttamiseen ja tuottaa esimerkiksi konkreettisia tietojärjestelmien rajapintamäärittämiä.

Kehittämisen kontrollointi valtakunnallisella hyväksyntämenettelyllä tai keskusohjattu tuki-palveluiden kehittäminen jähmettää maakunnallista toimintaa. Sen sijaan maakunnille pitää jättää liikkumavaraa toiminnan tarpeiden toteuttamiseen ICT:n keinoin. Lakiin ei tule kirjata ICT-palvelukeskuksen tehtäviä vaan ne tulisi määritellä myöhemmin konkreettisesti muutosprojektin yhteydessä ja jättää myös mahdollisuus tehtäviä tarpeen mukaan uudistaa.

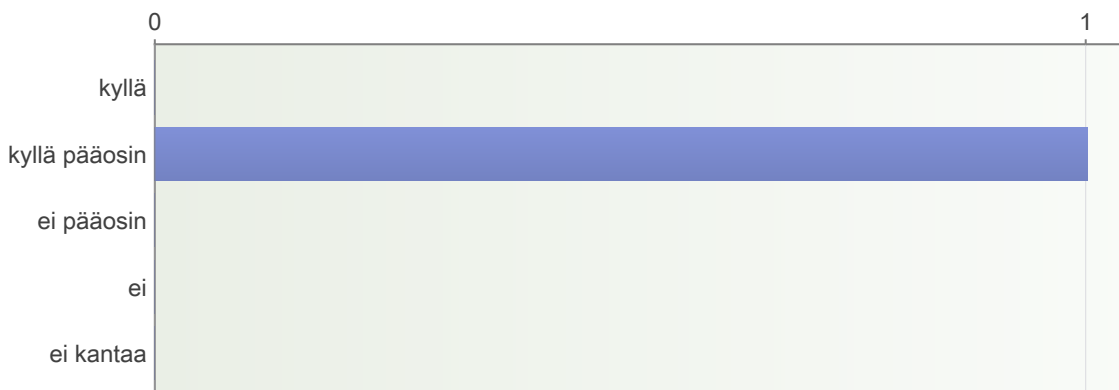
Toimitila- ja kiinteistöhallinnon tehtävien osalta lähtökohtana tulisi olla, että maakunnat päättäisivät palvelujensa tuotantorakenteesta sekä sen edellyttämästä toimitilatarpeesta. Maakunnilla tulisi olla oikeus organisoida asiat itsenäisesti ja tarvittaessa yhteistyössä alueen kun-tien ja muiden jo olemassa olevien toimijoiden kanssa. Yhden valtakunnallisen yhtiön sijaan tulisi muodostaa useampia maakuntien ohjauksessa olevia alueellisia toimitilayhtiöitä. Tämä mahdollistaisi yhtiöiden toimivan ohjauksen alueellisten toiminnallisten tarpeiden mukaisesti.

Talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden keskittämiseksi asetetut tavoitteet voidaan parhaiten saavuttaa usean tukipalveluyksikön mallilla. Talous- ja henkilöstöhallinnossa toimii jo lähtötilanteessa lukuisia julkisomisteisia ja yksityisen sektorin tuottajaorganisaatioita ja markkinoilla on tervettä kilpailua.

Yhteishankintojen osalta järjestelyn ei tulisi hajottaa maakuntien ja kuntien yhteistä hankintavolyymiä. Toiminnan tulisi tukeutua olemassa oleviin hankintaorganisaatioihin ja niiden osaamiseen ja asiakastuntemukseen mm. sote-sektorilla.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

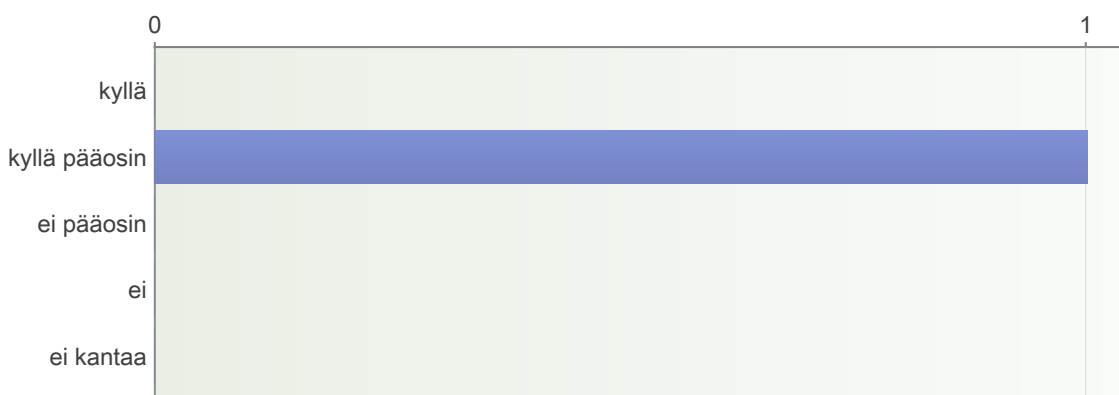
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Vaikka pykälällä on tarkoitus turvata palveluiden läheisyyttä, se mahdollistaa myös palveluiden keskittämisen väljiin kriteereihin perustuen. Tietyn asteinen palveluiden keskittäminen on tarpeen ja välttämätöntäkin kokonaiskustannustan hillitsemisen ja riittävien henkilöstöresurssien turvaamisen näkökulmasta. Koska uudistus tulee aiheuttamaan miljardien eurojen muutuskustannukset, joita ei ole ennakkoarvioituksissa

huomioitu, muodostaa tämä yhdessä kustannusten hillinnän tavoitteen kanssa uhkakuvan palveluverkon merkittävälle karsimisille, mikä vaikuttaisi suuresti kansalaisten lähipalveluiden saatavuuteen. Palvelumarkkinat kehittyvät sinne, missä on mahdollisuus tehdä tuloksellista liiketoimintaa. Hyvin toimiva valinnanvapausmalli ja yksityisen / kolmannen sektorin tasavertainen rooli tuottajina voi tietyillä alueilla kompensoida julkisesti omistetun palveluverkon karsintaa.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

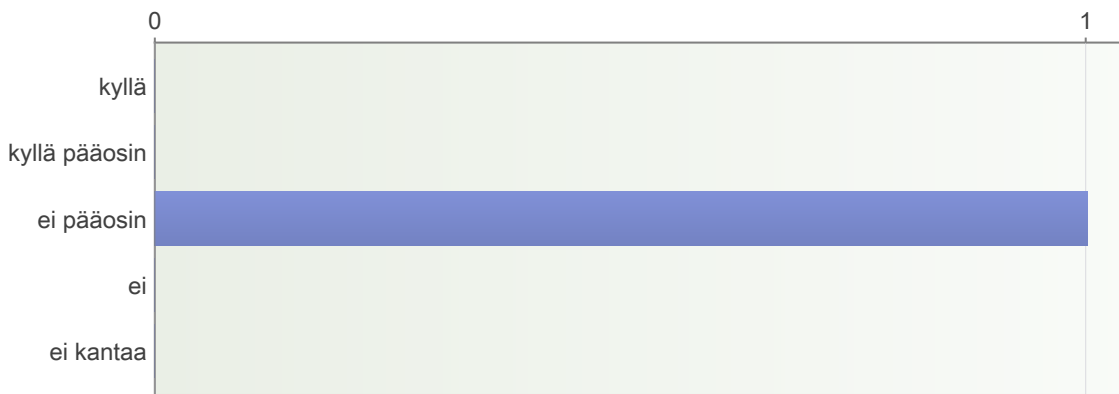

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Peruspalveluissa maakuntayhteistyötä ei todennäköisesti juurikaan tarvita, sillä maakunta on jo tältä näkökulmalta laaja kokonaisuus. Kun haetaan erikoissairaanhoidon ja sosiaalipalveluiden erityispalveluiden tuottamisen kokonaisintegraatiota ja taloudellisuutta, on yhteistyö välttämätön osaamisen varmistamiseksi sekä kilpavarustelun estämiseksi. Sopimus on riittävä sitoumus ohjaamaan toimintaa, tiukempi normiohjaus taas jäykistäisi yhteistyötä ja kehittämistä. Järjestämissuunnitelma sekä järjestämisspätös puitteistavat yhteistoiminnan. Maakuntien itsehallinnon kannalta on kuitenkin ongelmallista, jos valtiolla on toimivalta päättää maakuntien yhteistyösopimuksesta lakiluonnoksen 18 §:n mukaisesti.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

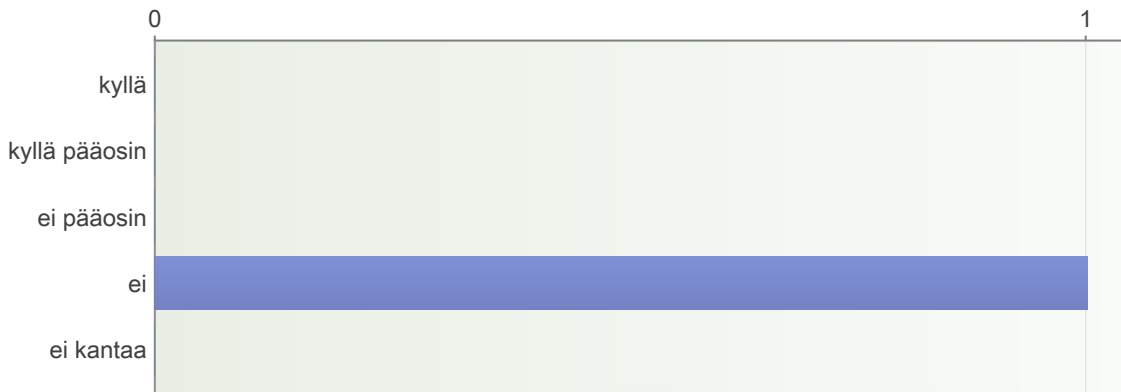

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Valinnanvapaus sinällään on asiakaslähtöinen ratkaisu. Palvelujen integraatio on kuitenkin haasteellista toteuttaa esityksen mukaisilla ratkaisuilla kun siihen liittyy valinnanvapauden lisäksi monituotajamalli ja yhtiöittämisvelvoite. Maakunnalta edellytetään sellaista järjestämisosaaamista, josta ei ole missään aiempaa kokemusta. Palveluiden ohjaus muuttuu ehdotetussa järjestelmässä olennaisesti verrattuna nykyiseen. Valtion ohjaus suhteessa maakuntiin olisi tiukkaa hallinnollista ohjausta. Maakuntien toteuttamassa palveluiden tuotantoa koskevassa ohjauksessa siirrytään perinteisestä hallinnollisesta ohjauksesta omistajaohjaukseen, sopimusohjaukseen ja markkinaohjaukseen. Integraation toteuttaminen tällaisessa kokonaisuudessa on vaikeaa. Maakunnat määrittelevät palvelukokonaisuudet ja palveluketjut. Integraation toteuttamisen kannalta todennäköisesti helpompaa olisi, mikäli toimijat, myös yksityiset, olisivat suuria monialaisia sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottajakonserneja. Tällaista ohjausta ei kuitenkaan saa tapahtua. Palvelukokonaisuudet ja -ketjut on määriteltävä siten, että myös pienet yritykset ja kolmannen sektorin toimijat voivat osallistua tuotantoon. Ehdoton edellytys palveluiden integraation toteuttamiselle on, että sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoja pystytään tietoturvallisesti hyödyntämään moniammatillisesti yhtenä kokonaisuutena arkaluonteisten henkilötietojen salassapitoa ja asiakkaan tiedollista itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Tämä edellyttää nykyisten sosiaali- ja terveydenhuollon henkilörekisterien yhdistämistä siten, että yhteiseen rekisteriin kuuluvien tietojen käsittelyoikeus mahdollistetaan työtehtävien mukaisesti. Järjestämislain 62 §:ssä kuvattu rekisterinpitäjyyden määrittely ei täysimääräisesti tue integraation varmistamista yhteistyöalueella tai kansallisesti keskitettävien erityispalveluiden ja maakuntakohtaisten peruspalveluiden välillä. Tältä osin ehdotetaan vaihtoehtona arvioitavan maakuntien yhteistyöaluetasoisien tai kansallisen yhteisrekisterin mallia, joka tukisi paremmin maakuntarajat ylittäviä palvelutuotannon yhteistyömalleja.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

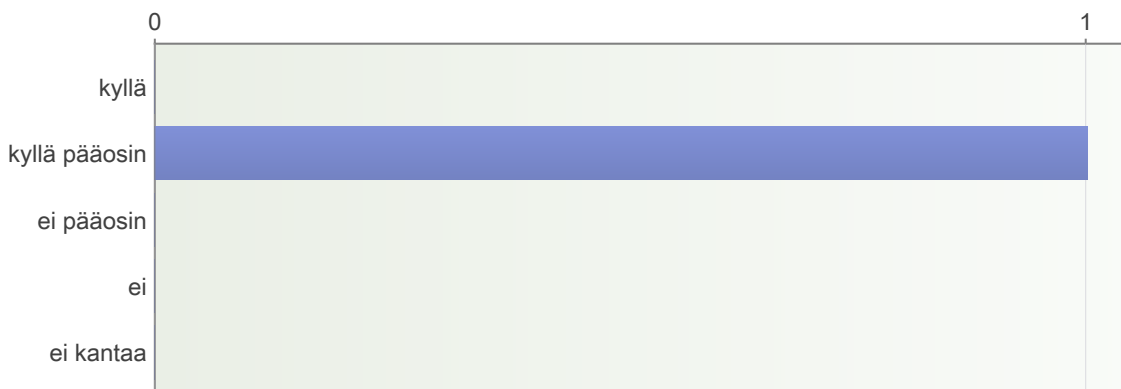

Avoimet vastaukset: ei

- Maakuntien palvelujen järjestämiseen kohdistuvan valtion ohjauksen tulee perustua voimassa olevaan lainsäädäntöön, ei valtioneuvoston eikä ministeriöiden hallinnollisiin päätöksiin. Lisäksi ohjauksen tulee kohdistua ainoastaan strategisiin tavoitteisiin sekä maakuntien välisen työnjaon näkökulmasta strategisesti merkittäviin kohteisiin. Valtakunnalliset ja tarvittaessa erikseen kullekin maakunnalle asetettavat sosiaali- ja terveydenhuollon strategiset tavoitteet sekä ministeriön ja maakuntien neuvottelumenettely ovat riittäviä ohjausvälineitä. Valtiolla ei tule olla interventio-oikeutta maakuntien operatiiviseen toimintaan. Lakiehdotuksessa esitetyn erittäin vahvan valtion ohjauksen vaikutusta kustannusten kasvun hillintätavoitteen saavuttamiseen on vaikea arvioida. Kansainvälinen vertailu on osoittanut, että paikallinen ja alueellinen itsehallinto on tuottanut laadukkaita sote-palveluja kohtuullisin kustannuksin ja hyvälaatuisina. Mikäli valtion ohjaus toteutettaisiin esitetyllä tavalla, valtion olisi merkittävästi lisättävä ohjaustehtäviin suunnattavia resurseja ja osaamista. Tämä yhdistettynä vuosittain toistettavaan investointilupamenettelyyn tuottaisi raskaan ja kankean toimintamallin ja lisäisi hallinnon kustannuksia. Yksityiskohtainen kansallinen ohjaus heikentää myös uusien innovaatioiden syntyä.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

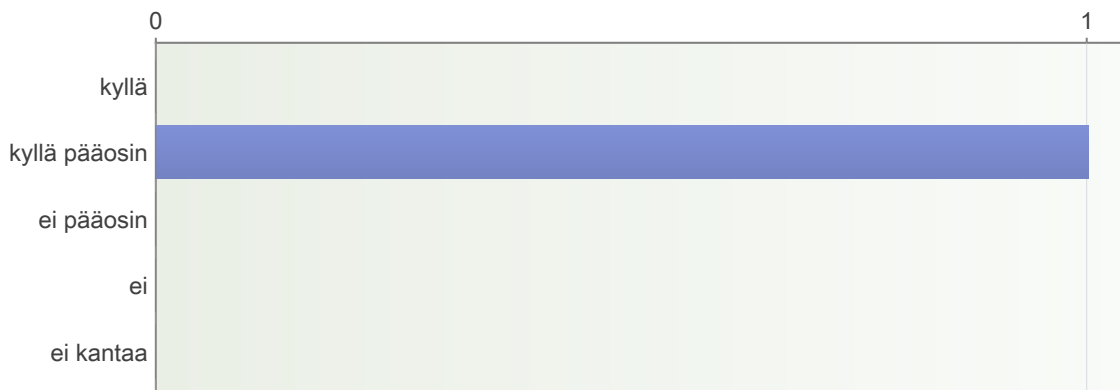

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Uudistuksen tavoitteena on lisätä valinnanvapautta ja palvelumarkkinoiden kehittymistä niin, että julkinen, yksityinen ja kolmas sektori ovat tasavertaisessa asemassa. Tämän tavoitteen toteuttaminen edellyttää järjestäjän ja tuottajan eriyttämistä toisistaan. Arviointi kunnissa kokeiltuihin tilaaja-tuottaja -malleihin on virheellinen, koska tilaaja-tuottaja -mallia ei ole testattu aidossa markkinatilanteessa. On kokonaan eri asia, onko lainsäätäjät arvioinut riittävällä tavalla markkinaehtoistamisen kokonaisvaikutuksia koko julkiselle hallinnolle.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Jos nyt suunnitteilla oleva malli toteutuu, muuta vaihtoehtoa ei oikeastaan edes ole. Muuten tilanne pysyy nykyisellään eli maakunnan oma tuotanto on paremmassa asemassa. Näin ei välttämättä saavuteta talouden ja toiminnan näkökulmasta parasta mahdollista ratkaisua.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Toimintojen kokonaisvalvonta selkiytyy ja kevenee nykyiseen verrattuna, kun nyt myös tuottajana toimiva kunta valvoo alueensa yksityistä toimintaa. Kunnilla pitäisi olla jat-kossa mahdollisuus toimia myös palvelujen tuottajana.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Vastaajien määrä: 1

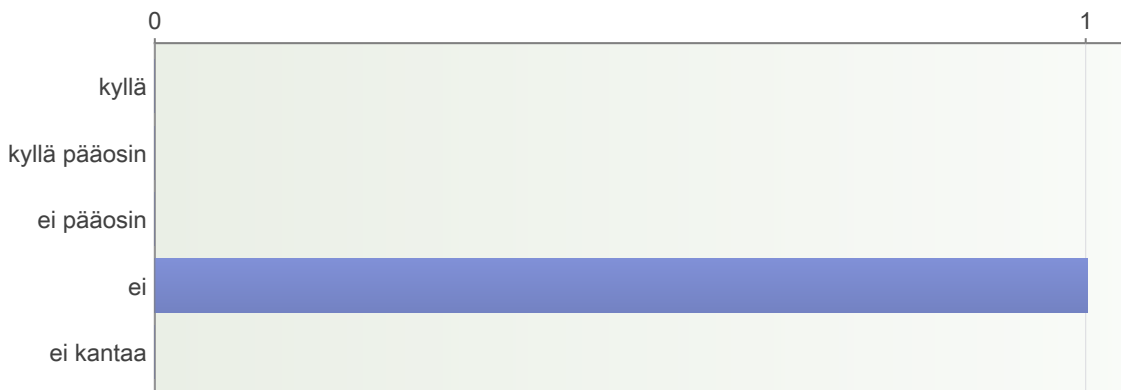
Avoimet vastaukset: kyllä

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väli aikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väli aikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

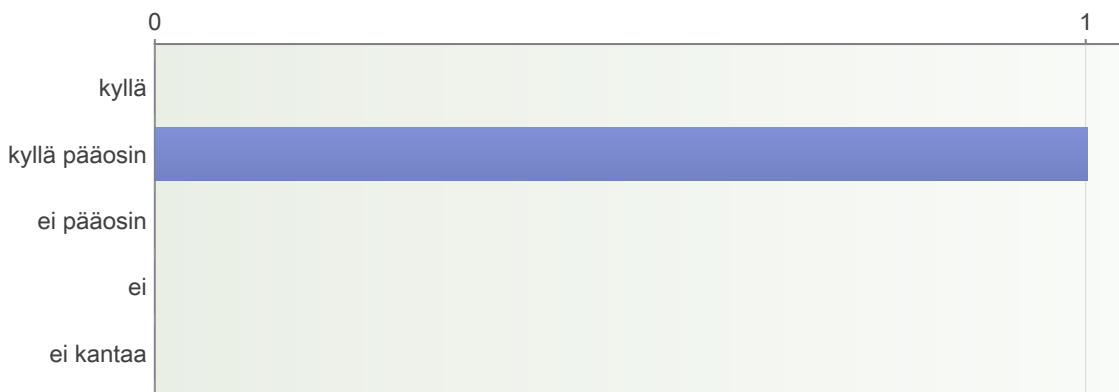
Avoimet vastaukset: ei

- Väli aikaisen toimielimen asemaa ja päätöksentekoa tulee selkeyttää ja toimintaan on varattava riittävä, täysimääräinen rahoitus. Kunnille selvitystyöstä aiheutuvat kustannukset on korvattava täysimääräisesti. Esitetyssä ratkaisussa on erityisenä ongelmana se, että luovuttajat ovat valmistelemassa vastaanottajan puolesta toiminnan käynnistymistä. Tämä saattaa johtaa erilaisiin intressiristiriitoihin tai valmistelutoimielimeen kuuluvien henkilöiden henkilökohtaisiin urataivoitteisiin, jotka eivät ole itse valmistelulle eduksi. Ongelmana on myös se, että voimaanpanolaissa puhutaan valmistelutoimielimestä. Tämän kaltaisen uudistuksen toteuttaminen ja siihen valmistautuminen edellyttää kuitenkin erittäin laajaa johtamis- ja projektiosaamista. Valmisteluprojektia on johdettava, eikä ole uskottavaa tai riittävää, että toiminta on tehokasta kuulumalla valmistelutoimielimeen. Jo nyt valtakunnallisesti hankkeeseen on sitoutettu tuhansien ihmisten työpanosta. Lähes kaikki ovat luovuttajien puolelta. Johonkin on unohtunut toiminnan tavoitteet, tehokkuus ja roolitus. Valtion tulisi siis nimetä kuhunkin maakuntaan projekti johto-organisaatio, määräaikailla työsuhteilla valtioon (valtion budjettivaroin) siihen saakka kunnes maakunnat ovat organisoituneet. Tämän lisäksi olisi vielä

ratkaistava poliittisen johtamisen rakenne myös väliaikaishallinnossa. On nimittäin kyseenalaista, voidaanko perusteluissa mainitulla tavalla katsoa, että väliaikaisen toimielimen tehtäviin ei kuulu poliittista harkintaa.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

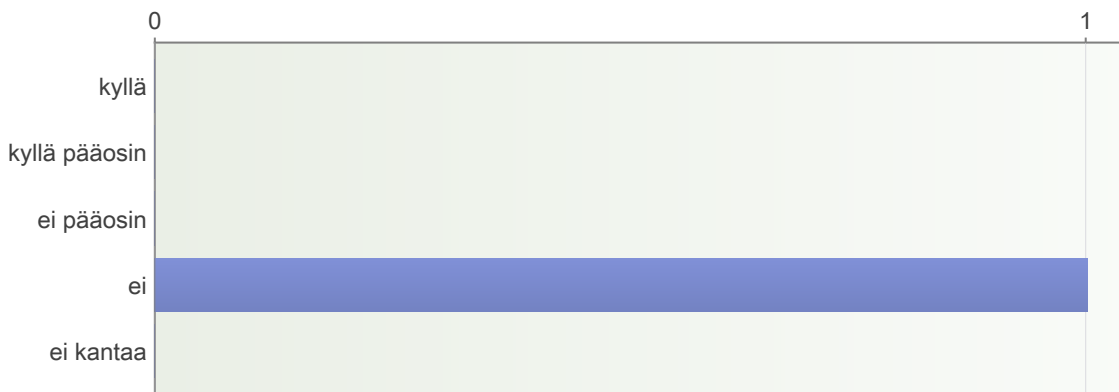

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Valittu mekanismi, liikkeen luovutus, on kannatettava, koska järjestämis- ja tuottamisvastuu siirtyy ko. yksiköistä maakunnille ja yksiköt lakkaavat toimimasta. Siirto kunta- ja valtiosektorilta maakuntiin tulee tehdä yhteneväisin perustein. Tukipalveluhenkilöstön osalta menettely maakunnan kannalta on selkeä. Lakiesityksen vaikutuksissa ei arvioida sitä, millaisia taloudellisia vaikutuksia uudistuksella on luovuttaja-osapuolten tukipalvelukustannuksiin. Käytännön elämässä usein käy niin, että toiminnan supistuessa organisaatio ei saa kaikkia kustannustekijöitään pienennettyä samassa suhteessa volyymin supistumiseen.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Ratkaisuehdotus on HTT, OTL Kauko Heurun 5.7.2016 päivätyn asiantuntijalausunnon mukaan perustuslain 121 §:n vastainen. Kunnan omaisuuden suoja koskee lausunnon mukaan myös kuntayhtymiä. Nokian kaupunki viittaa tässä kohdassa tohtori Heurun lausuntoon ja liittyy sen antamaansa lausuntoon ministeriölle.

Omaisuusjärjestelyt tulee toteuttaa siten, että kunnat saavat oikeudenmukaisen korvauksen maakunnille siirtyvästä kuntayhtymien omaisuudesta ja kuntien itsensä omis-tamasta SOTE -irtaimistosta ja näiden lisäksi kuntien SOTE -rakennusten on siirryttävä kokonaisuudessaan maakunnalle -oikeudenmukaisella korvauksella- kuitenkin niin, että rakennusten maapohjien tulee jäädä kunnille. Kunnat laativat maakuntien kanssa pitkäaikaiset vuokrasopimukset maapohjista.

Valtion puolelta esitettyä vastikkeetonta kuntayhtymien omaisuuden ja kuntien irtaimen omaisuuden yleisseuraantoa maakunnille sekä kuntien rakennusten jäämistä kuntien taseeseen on perusteltu useimmin siten, että a) omaisuus on jo veronmaksajien kertaalleen maksamaa, ja b) maakunta ei voi lähteä "takamatkalta" lakiehdotuksen mukaiseen toimintaan, koska se ei silloin menestyisi taloudellisesti.

Kumpikaan väite ei ole riittävä, eikä edes kestävä perustuslain 121 §:n kannalta. Lisäksi perusteet ovat muutoinkin virheellisiä.

Mikäli omaisuus siirtyy tasearvoin tai myös käyvin arvoin kunnilta ja kuntayhtymiltä maakunnalle, eivät veronmaksajien yhteisesti omistamien julkisten orga-nisaatioiden taseet miksiäkään muutu. Toisen velka on toiselle tuloa ja varallisuutta.

Eri kunnat ja niiden jäsenet eivät suinkaan ole keskenään rahoittaneet SOTE -omaisuutta samalla tavoin. Esim. Nokian kaupunki korotti Pirkanmaan Sai-raanhoitopiirin peruspääomaa vv. 2014 - 2015 noin 2,5 milj. eurolla erityiskou-lun rakentamiseksi Nokian Pitkäniemeen. Perussopimuksen mukaan peruspääoman korotukselle on luvattu vähintään 2,5 %:n vuotuinen korko. Eivät muut kunnat ole tähän rahoitukseen osallistuneet eli kuntien suhteelliset peruspääomaosuudet vaihtelevat kuntayhtymittäin. Lakiesitys tarkoittaa, että Nokian kaupunki tuli lahjoittaneeksi po. 2,5 milj. euroa maakunnalle. Tämä ei ole ollut valtuuston tarkoitus. Kunnat eivät ole hankkimastaan SOTE -omaisuudesta velattomia

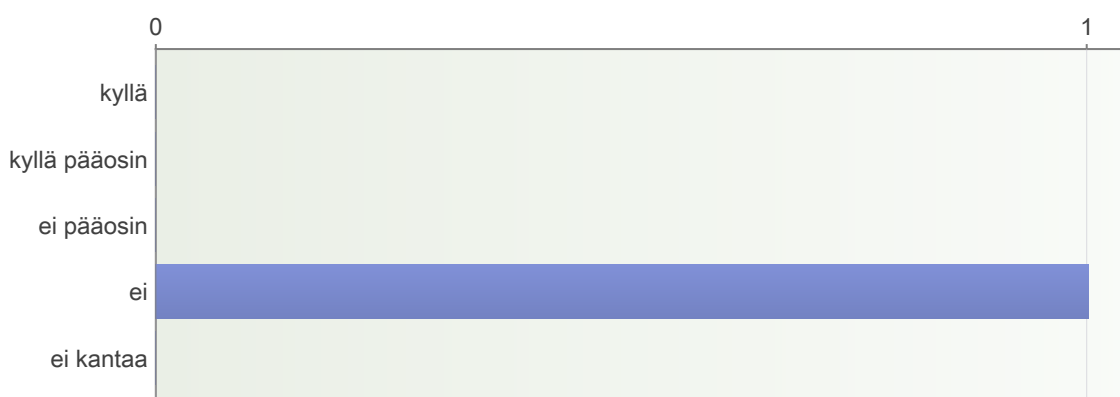
Takamatkalta perustelu on käsittämätön. Lainsäätäjät optimoi kuntien kustan-nuksella maakuntien taseet, eikä edes itse usko uudistukseen niin, että olisi valmis jatkamaan toimintaa muutosvaiheessa 1.1.2019 luovuttajien kustannusrakenteilla. Omaisuuden järjestelyllä maakunnat saavuttavat näennäissäästöjä.

Ehdotuksen mukaan kunnille jäisi kuntien omistamat SOTE -rakennukset, joita maakun-ta olisi velvollinen vuokraamaan vähintään 3 vuoden siirtymäajaksi. Tältä osin todetaan, että kunnille ei saa jäädä mitään eikä minkäänlaista taloudellista riskiä siirtyvästä toiminnasta.

Omaisuusjärjestely esityksen mukaisesti toteutuessaan tarkoittaa myös kuntien omavaraisuusasteen selkeää heikentymistä. Tällä yhdessä verokaton kanssa on negatiivinen vaikutus kuntien investointien rahoitukseen, koska kuntien varainhankinnan kustannukset nousevat.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätkö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Koska uudistuksen reunaehdoksi on asetettu, ettei kenenkään tuloveroprosentti uudistuksen vuoksi saa nousta, kaikkien kuntien tuloveroprosenttia ehdotetaan alennettavaksi tasasuuruisesti 12,30 prosenttiyksiköllä vuonna 2019. Tämä tuloveroprosentin alennus on mitoitettu kunnilta maakunnille siirtyvien tehtävien valtakunnallisten kustannusten perusteella. Kunnat eivät ehdotuksen mukaan saisi vuonna 2019 päättää tuloveroprosentin nostamisesta, vaikka tarve tähän perustuisi muihin syihin kuin maakuntauudistukseen. Kunnan oikeus päättää veroprosentistaan on perustuslain mukaisen kunnallisen itsehallinnon keskeisimpiä ominaisuuksia, eikä esitys on hyväksyttävä. Kuntien verotusoikeuteen puuttuminen merkitsee myös riskiä, että kunnille myönnettyjen lainojen korko nousee. Kuntasektorin erinomainen luottoluokitus perustuu pitkälti juuri verotusoikeuteen, mikä ilmenee myös luottoluokittajien arvioista. Esitys on erityisen ongelmallinen kasvukuntien näkökulmasta, koska kuntien tulot laskevat suhteessa kunnan vastuulla oleviin velkoihin (suhteellinen velkaantuneisuus kasvaa merkittävästi). Tämä supistaa kunnan taloudellista liikkumavara kunnille jäävien tehtävien ja velkojen hoitamiseen.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

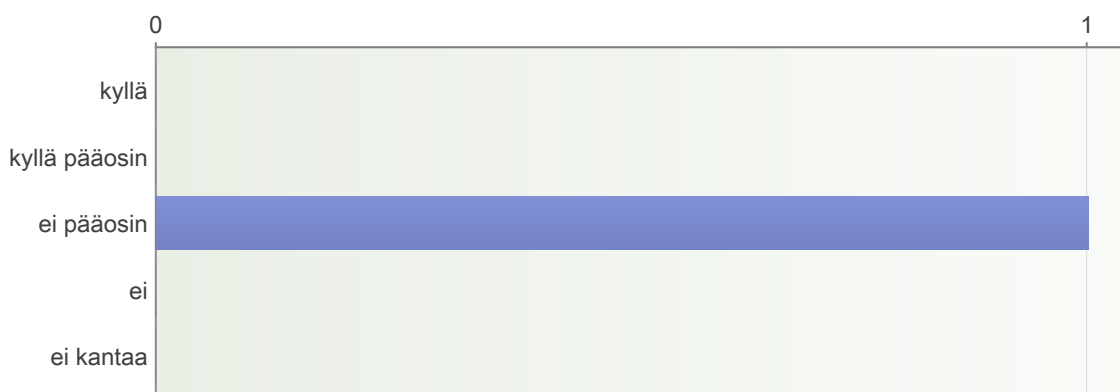
- Yhtiöittäminen itsessään on toteutettavissa tuossa ajassa.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

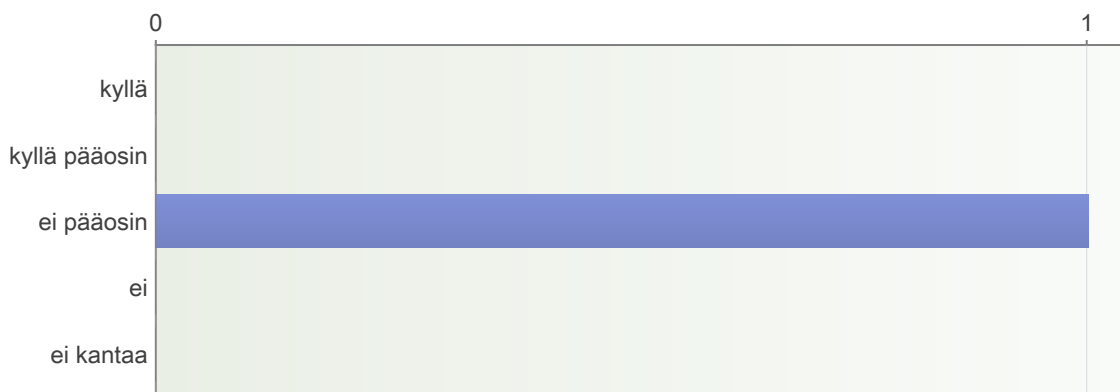
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntien itsehallinnon kannalta on erittäin ongelmallista, että ne ovat miltei kokonaan valtionrahoituksen varassa. Valtionrahoitukseen perustuva malli on esitysluonnoksessa johtanut maakuntien aivan liian tiukkaan ja yksityiskohtaiseen valtionohjaukseen. Maakunnille tulisi turvata aito itsehallinto, mikä edellyttää maakuntien verotusoikeuden toteuttamista uudistuksen myöhemmässä vaiheessa. Täten esitetty valtion rahoitusmalli voi

olla korkeintaan siirtymäkauden ratkaisu.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

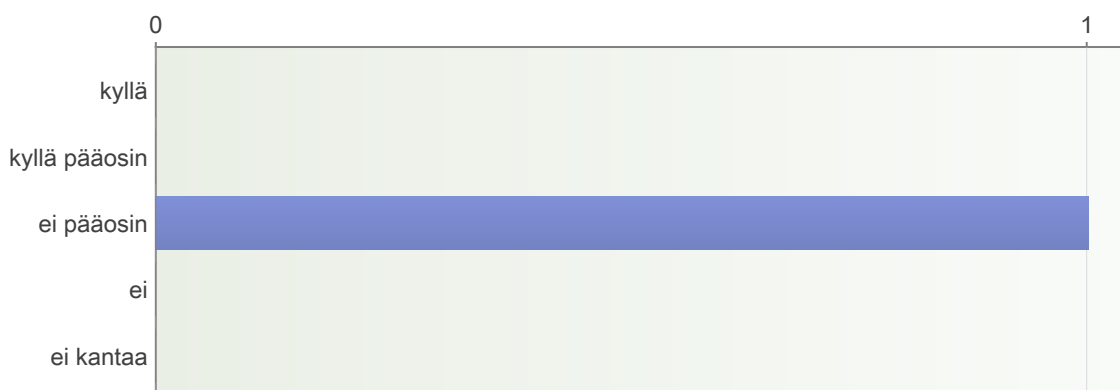

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakuntien rahoituslain mukaisilla rahoitusperusteilla tulee turvata jokaisen maakunnan rahoituksen riittävyys maakunnille lailla säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamiseen (rahoitusperiaate). Ristiriidassa tämän periaatteen kanssa ovat maakuntalakiin sisältyvät maakuntien erittäin tiukat alijäämän kattamisvelvoitteet ja maakuntien arviointimenettelyn kriteerit sekä maakuntien rahoituslakiin sisältyvä maakuntien rahoituksen tason tarkistamiseen liittyvä rajoite rahoituksen enimmäiskasvusta (maakuntaindeksi + 0,5–1,0 %).

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

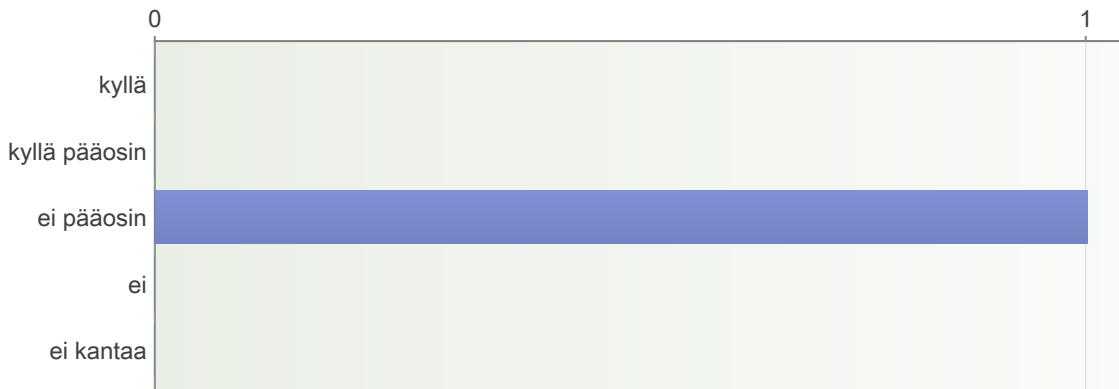

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Kriteerit sopivat yleiskatteellisten maakuntien rahoituksen jakamiseen niiden tehtävien osalta, jotka nyt lausuttavaan lakiesitykseen sisältyvät. Tulee kuitenkin ottaa huomioon, että päätökset siitä, miten valinnanvapaus ja monikanavarahoituksen purkaminen toteutetaan vaikuttavat merkittävästi lopullisen rahoitusmallin rakenteeseen. Esimerkiksi sairausvakuutuskorvaukset (n. 1,9 mrd. euroa) eivät välttämättä jakaudu maakuntien välillä nyt esitettyjen kriteerien mukaisesti. Ottaen huomioon hyte -kriteerien vähäisen merkityksen rahoituksen kokonaismäärään niiden määräytymisperusteet ovat liian monimutkaiset ja tulkinnanvaraiset. Hyte-kertoimen painoarvoa maakuntien kokonaisrahoitukseen ei ole syytä lisätä.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Asiaa tulee arvioida vuosien 2019–2021 kokemusten perusteella ja päättää vasta tuolloin tarveperusteiseen rahoitukseen siirtymisestä.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidätekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena?
(erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

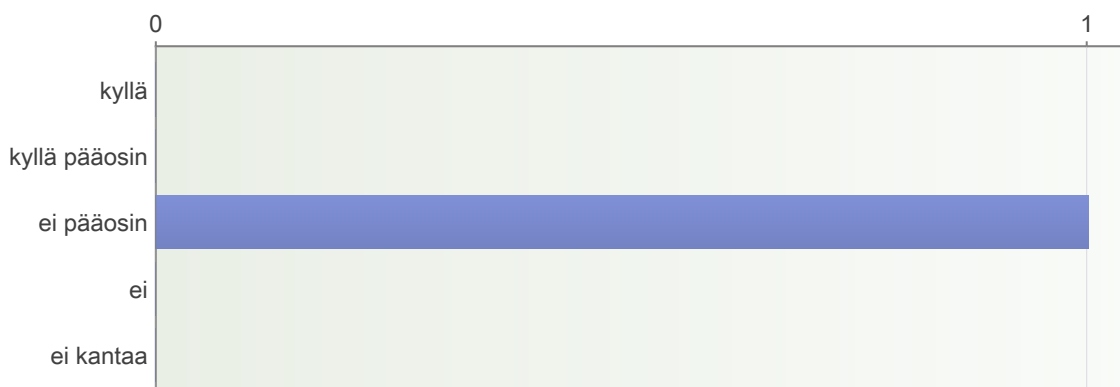
- Maakuntajaon muuttamisen edellytykset ja prosessi vastaavat pääosin kuntarakennelain mukaista menettelyä muutettaessa kuntajakoa. Tämän voidaan katsoa olevan luonteva tapa myös maakuntajakoa muutettaessa.

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtiosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

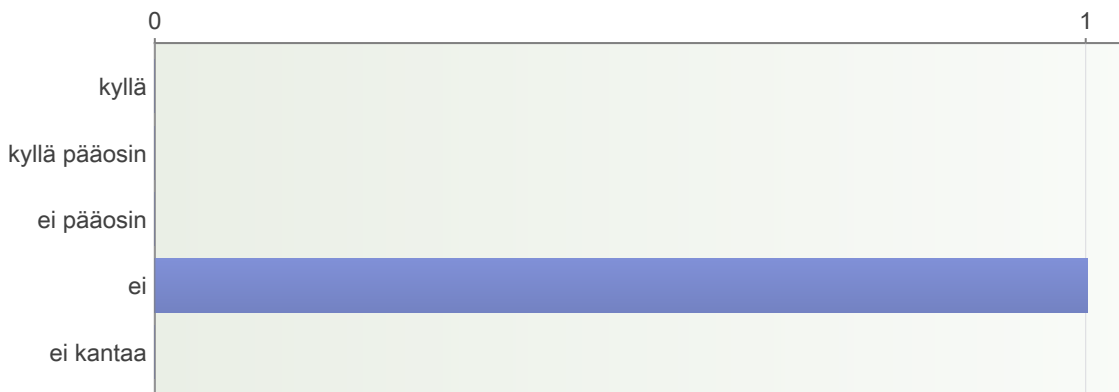
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Nokia on hoitanut tilastojen mukaan SOTE -palvelunsa tehokkaasti, mutta kuntalaiset joutuvat laskelmien mukaan edelleen uudistuksen maksajiksi. Minimiehto uudistukselle on oltava siinä, että taloudellisesti tehokkaasti sosiaali- ja terveystalouden hoitaneiden kuntien kuntalaisille ei synny uudistuksen johdosta

lisämaksettavaa. Lakiesityksessä tätä asiaa ei ole vielä kukaan korjattu kuvatuksi verrattuna edelliseen SOTE -uudistukseen. Kuntakohtaiset muutokset tulisi rajoittaa esitettyä 100 euroa pienemmiksi, esimerkiksi enintään 50 euroon/asukas. Esitetty +-100 euroa/asukas on liian suuri, sillä se vastaa kunnissa keskimäärin 0,59 tuloveroprosentin tuottoa. On kohtuutonta, että kunnista riippumattomista syistä vaikutus tuloveroprosenttiin voisi olla näin suuri. Kuntien valtionosuusjärjestelmästä on tulossa erittäin vaikeasti hahmotettava. Uuden järjestelmän valmistelu tulee aloittaa heti. Kunnan taloutta tulisi tarkastella kokonaisuutena eikä yksittäisten rahoitusrakenteiden muutosten kautta, jotta saadaan kattavampi kuva tulevaisuuden kunnan kestävästä taloudellisista edellytyksistä.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

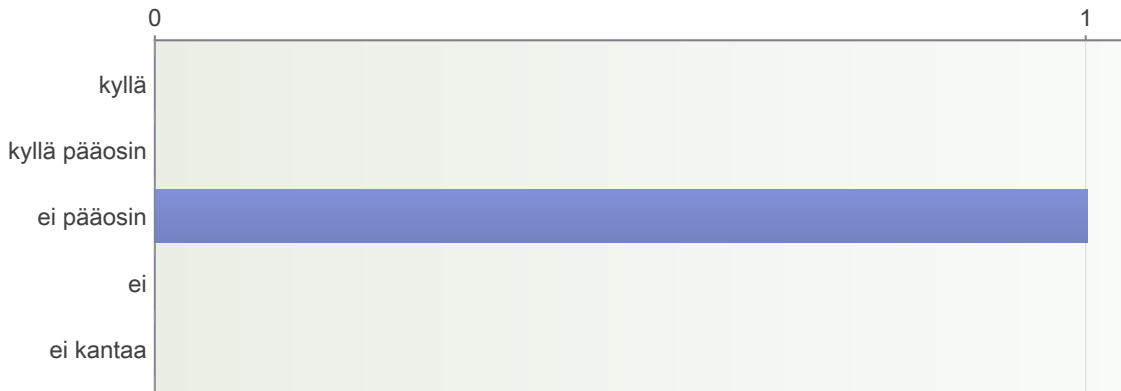
- Ottaen huomioon hyte-kriteerien vähäisen merkityksen rahoituksen kokonaismäärään niiden määräytymisperusteet ovat liian monimutkaiset ja tulkinnanvaraiset. Kuntien valtionosuuksissa ei enää näytettäisi huomioitavan yli 16 vuotiaiden osuutta. Kunnille jää edelleen lähes 300 tehtävää, jotka kohdistuvat myös yli 16 vuotiaisiin. Uusi valtionosuusjärjestelmäluonnos ei ole rahoitusperiaatteen mukainen. Valtion tulee huolehtia siitä, että kunnilla on riittävät voimavarat niille lailla annettujen tehtävien hoitamiseen. Nyt yli 16 vuotiaiden osuus valtionosuudesta on 54 prosenttia, jatkossa 4 %. Tällaisena esitys on lainvastainen. Valtionosuusjärjestelmää tulee siten muuttaa niin, että kunnat saavat edelleen valtionosuuden myös 16 vuotta täyttäneistä. Jako-osuuden suuruus on määriteltävä kunnalle jäljelle jäävien tehtävien suhteessa. Tulevalla rahoitusmallilla ja valtionosuusjärjestelmän muutoksilla on ratkaiseva merkitys kuntien tuleviin toimintamahdollisuuksiin. Koska kunnat huolehtivat jatkossakin terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ohella merkittävästä määrästä perusoikeudellisia tehtäviä (mm. varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus), on niiden hoitamisen edellytykset turvattava kannustavan ja riittävän rahoitusratkaisun avulla. Myös perustuslain rahoitusperiaate edellyttää, että kunnille turvataan riittävät voimavarat niille jäävien tehtävien hoitamiseksi.

37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Ei vastauksia.

38. 36. Pidätekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Kansainvälisten vertailujen mukaan paikallis- tai aluehallinnolla on yleensä vähintäänkin osittainen omaan verotusoikeuteen perustuva verorahoitus. Täyden valtionrahoituksen mallit ovat harvinaisia, ja niitä on lähinnä maissa, joissa kuntien ja alueiden tehtävät ovat vähäisiä. Taloustieteellisen tutkimuksen ja eri maiden kokemusten perusteella voidaan pitää suotavana, että alueiden menot katettaisiin ainakin osittain alueen omilla tuloilla. Verotusoikeus lisäisi päätöksenteon vastuunkantoa ja läpinäkyvyyttä. Esityksessä on lähdetty siitä rajauksesta, että rahoitus maakuntien toimintaan kerätään kokonaisuudessaan valtion verotuksen kautta. Lähtökohta on ongelmallinen maakuntien itsehallinnon sekä järjestelmän kannustimien kannalta. Kannustimilla on merkittävä rooli toiminnan tehostamisessa, jota uudistuksella tavoitellaan. Jos valtio ulosmittaa kunkin alueen aikaansaaman tehokkuushyödyn pois alueelta itseltään, alueella ei ole kannustimia tehostaa toimintaansa. Siltä osin, kun rahoitus päädytään keräämään valtion verotuksen kautta, valtionveron veroperusteisiin esitettyjä muutoksia voidaan pitää perusteltuina. Ehdotus verokaton asettamisesta kunnille on kuitenkin kestävä kunnallisen itsehallinnon ja tulevaisuuden kunnan rahoituksen kannalta. Kun kuntien tuloveroprosentteja uudistuksen yhteydessä leikataan 12,30 prosenttiyksiköllä vuonna 2019, tärkeää on siirtää kunnallisverotuksessa tehtäviä vähennyksiä valtionverotuksessa tehtäviksi. Näin kuntien tuloveroprosenttien tuotto (ns. efektiivinen veroaste) vastaisi paremmin todellista tuottoa.

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Vastaajien määrä: 1

- Kuntien veroprosenttien lakisääteinen alentaminen ja siihen liittyvä rajoitus päättää veroprosenteistaan vuosina 2019–2021 on perustuslailla suojatun kuntien itsehallinnon vastainen. Kuntalain mukaan kunnan talousarvio on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kirkollisveron osalta esityksessä on päädytty siihen, että seurakunnat alentavat veroprosenttejaan oma-aloitteisesti. Linjaus on oikea ja samaa menettelyä tulee soveltaa myös kuntiin.

Ehdotus kiinteistöveron säilyttämisestä puhtaasti kunnallisena verona on hyvä. Kuten luonnoksessa linjataan, kiinteistövero on tehokas ja tuotoltaan vakaa tapa rahoittaa paikallisia julkisia palveluita. Positiivisena voidaan pitää myös sitä, että kuntien oikeus yhteisöveron tuottoon säilyy. Kuntien saamat yhteisöverotulot toimivat kannustimena kunnan elinkeinopolitiikan kehittämisessä.

Esityksessä on ehdotettu muutosta myös kunnallisveroprosenttien sääntelyyn myös uudistuksen jälkeisen ajan osalta niin, että vuodesta 2022 lukien kunnat ilmoittaisivat tuloveroprosenttinsa prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella. Tältä osin ehdotus on kannatettava. Kunnallisveroprosentit tulevat laskemaan uudistuksen seurauksena ja kunnallisverotuksen efektiivisyys paranee vähennyksien siirtyessä nykyistä enemmän tehtäväksi valtion verotuksessa. Tuloveroprosentin ilmoittaminen jatkossa prosentin kymmenyksen tarkkuudella neljännesprosenttiyksikön sijaan on perusteltu muutos.

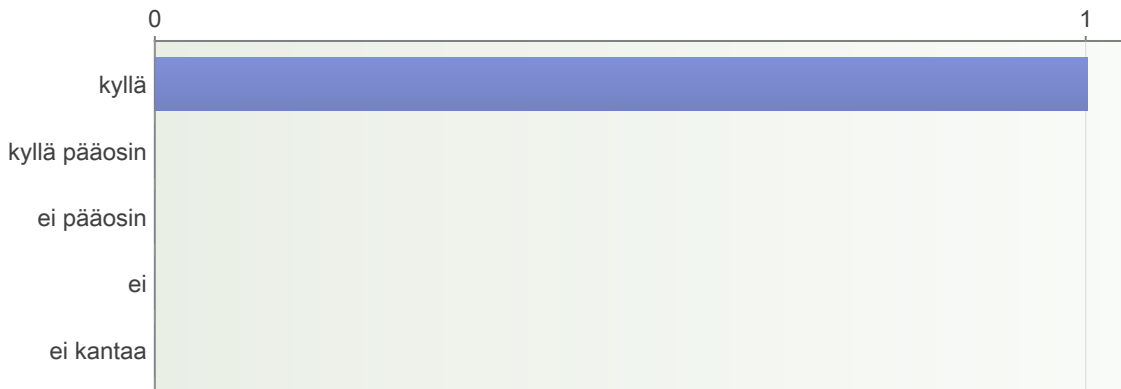
Uudistuksen seurauksena ei saa syntyä tilanteita joissa varainsiirtoverotus aiheuttaa lisäkustannuksia kiinteistöomaisuuden muutoin tarpeellisissa uudelleen järjestelyissä. Voimaantulolakiin tulee sisällyttää kuntien kiinteistöomaisuuden osalta vastaavat varainsiirtoverova-pautta koskevat säännökset, joilla varmistetaan, ettei kunnille tai niiden yhtiöille synny varainsiirtoveroseuraamuksia siirrettäessä maakunnille tai niiden yhtiöille vuokrattavia kiinteistöjä velkoineen kunnallisiin tai muihin yhtiöihin. Muussa tapauksessa syntyvät varainsiirtoverokustannukset olisi huomioitava määriteltäessä kiinteistöjen vuokria.

Arvonlisäverotuksen yleisten säädösten johdosta ainakin osa kuntien saamista arvonlisäveron palautuksista joudutaan uudistuksen seurauksena palauttamaan Verohallinnolle omaisuutta siirrettäessä esimerkiksi kuntien yhtiöihin. Kunnille näin mahdollisesti syntyvät arvonlisäverokustannukset on huomioitava kuntataloudelle kustannusneutraalisti.

Koska sosiaali- ja terveystalvet eivät ole arvonlisäverovelvollista myyntiä, jää yksityisille palveluntuottajille palvelun tuottamiseen sisältyvä arvonlisävero loppukustannukseksi. Valinnanvapauden toteutuessa suunnitellulla tavalla, on maakuntien yhtiöiden ja yksityisesti omistettujen yhtiöiden toimittava tässä suhteessa samanlaisilla toiminnan edellytyksillä. Lakiesityksestä puuttuu asiaa koskeva ratkaisu. Asialla on merkittävä taloudellinen vaikutus: joko maakunnan yhtiöiden tuotantohinnat nousevat merkittävästi tai valtion kassaan jäämä arvonlisävero vähenee yksityisen sektorin maksamalla arvonlisäveron määrällä.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

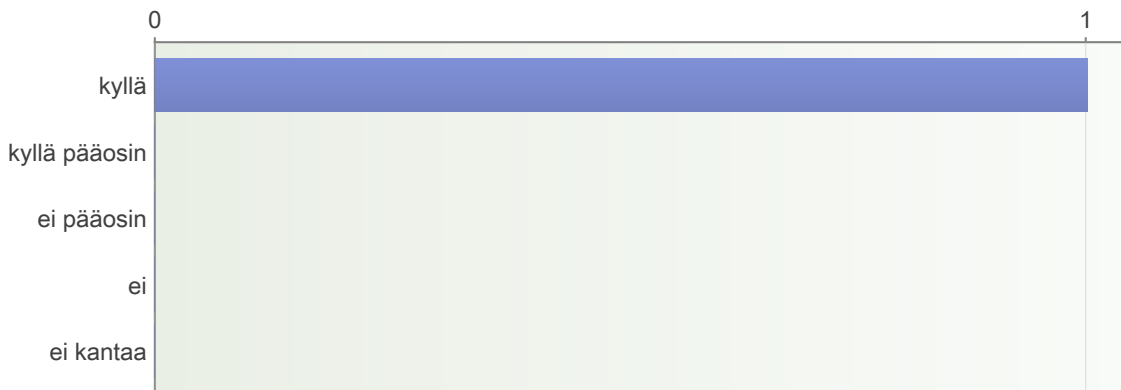
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- Maakuntien ja maakuntien palvelulaitosten eläkevakuuttajaksi ehdotetaan Kuntien eläkevakuutusta Kevaa. Lisäksi konsernin yritykset voivat vakuuttaa henkilöstönsä Kevassa.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Vastaajien määrä: 1

- Nykyisestä eläkemenoperusteisesta eläkemaksusta on tarkoitus luopua, ja korvata se verorahoituksen suhteella määräytyvällä tasausmaksulla. Uudistuksesta hyötyvät muuttotappiokunnat ja sitä perustellaan oikeudenmukaisuudella. Yhtä lailla oikeudenmukaista on aiheuttamisperiaate. Niiden kuntien, joiden palveluksessa eläkevastuut ovat syntyneet, tulee vastuut kattaa. Eläkemenoperusteisen eläkevastuun kattaminen tulisi olla mahdollista myös vakuuttamalla.

Koska tiettyjen toimintojen on tarkoitus kokonaisuudessaan siirtyä uudelle toimijalle, maakunnalle, tulee kaikkien eläkevastuiden siirtyä siirtyvien henkilöstöryhmien osalta maakunnalle siitä riippumatta, onko elävastuu palkkamenoperusteinen tai jo aiemmin syntynyt eläkemenoperusteinen. Tässä suhteessa lakiesityksen yleisperustelut ovat hämmentäviä: yleispe-rusteluissa todetaan, että pääosassa kuntia tasausmaksu olisi nykyistä eläkemenoperusteista maksua pienempi. Kuntien ja kuntayhtymien siirtyvän henkilöstön työvoimakustannuksista 53 % siirtyy maakunnalle. Kuinka yli päätään olisi mahdollista, että minkään kunnan uusi tasausmaksu voisi olla nykyistä eläkemenoperustaista eläkemaksua korkeampi?

Lakiehdotus ei sisällä riittävää arviointia markkinaperustaisen toiminnan volyyminen kasvamisen vaikutuksista maakunnan, sen omistamien yhtiöiden ja KEVA:n mahdollisuuksiin selvittää eläkevastuista tulevaisuudessa.

Varhemaksuja koskeva säätelyä tulee tässä yhteydessä muuttaa. Kuntatyönantajien vastuu työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvästä palkansaajasta tulisi olla vain kaksi vuotta liikkeen luovutuksesta eli lähtökohtaisesti 31.12.2020 saakka. Tämän jälkeen varhemaksusta vastaa se työnantaja maakuntakonsernissa, jonka palveluksessa palkansaaja on.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Kuntien rooli ja asema muuttuvat uudistuksen myötä merkittävästi. Uudistus kaventaa niin kunnallista itsehallintoa kuin paikallista demokratiaa. Uudistusta ei ole edelleenkään arvioitu koko julkisen hallintorakenteen näkökulmasta ja tulevaisuudesta. Uudistukseen liittyy mitä ilmeisemmin motiivi, mitä ei ääneen lausuta: suuri kuntauudistus. Lainsäädäntöä ei voida valmistella eikä toteuttaa piiloagendalla.

Kuntien mahdollisuus suoriutua jäljelle jäävistä tehtävistä on kyseenalainen. Kuntien tulorahoituksesta lähtee noin ½ pois, mutta tasevastuut jäävät käytännössä entiselleen. Kasvukunnat ja isot kaupunkiseudut ovat toimineet talouselämän kannalta merkittävinä investoreina infrastruktuuriin. Mikäli näiltä kasvukunnilta katoaa kyky investoida, on sillä negatiivinen vaikutus koko talouselämäämme.

Koko lainsäädäntöpaketti on valmisteltu vastaanottajien eli maakuntien kannalta. Luovuttajista vain kunnat jäävät edelleen olemaan, ja niille jää merkittävät tehtäväkokonaisuudet hoidettaviksi. Kuntien asemaa ja toimintaedellytyksiä ei ole ylipäätään riittävästi arvioitu.

44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

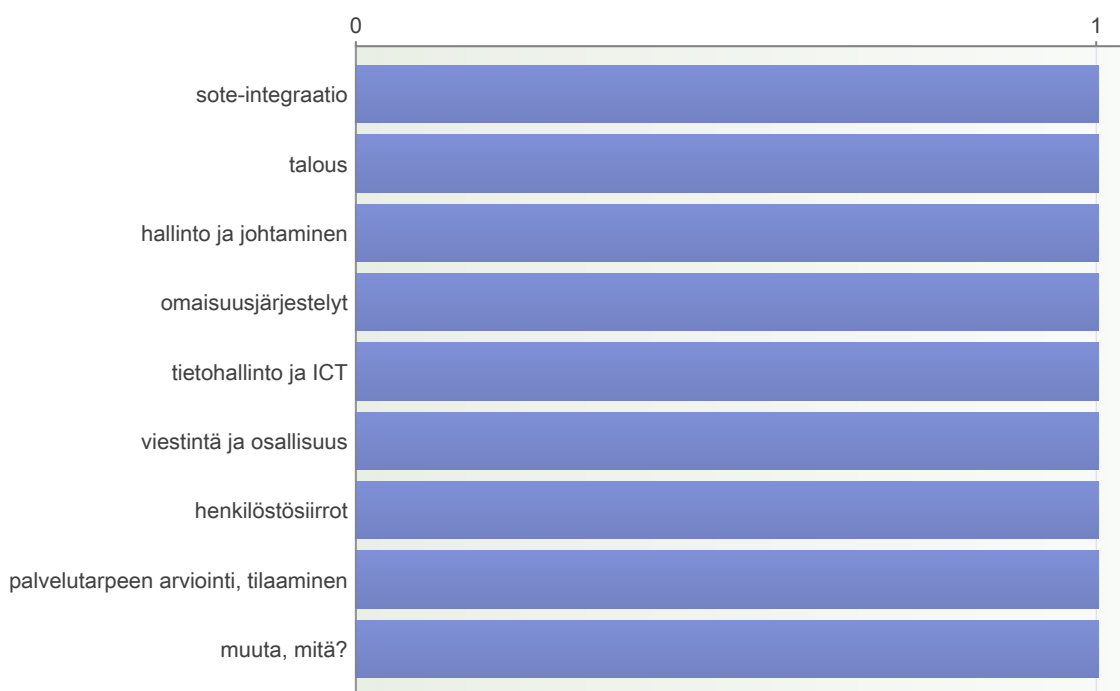
Vastaajien määrä: 1

- Monikanavarahoituksen purkamiseen ja valinnanvapauslainsäädäntöön liittyvien ratkaisujen puuttuminen vaikeuttaa olennaisesti asian arviointia.

Tiukka ja byrokraattinen valtionohjaus, puuttuva verotusoikeus, rajoitukset mahdollisuudet ottaa lainaa ja uudistuksen toimeenpanoon liittyvät kustannukset, joihin ei ole osoitettu eri rahoitusta hankaloittavat joka tapauksessa merkittävästi edellytyksiä selvittää lakisääteisten tehtävien hoitamisesta.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: muuta, mitä?

- Tämä kysymys tulisi kohdentaa vastaanottajille eli maakunnille, joita ei vielä ole olemassa. Luovuttajaosapuolena, ymmärtäen uudistuksen historiallisestikin ainutlaatuisen suuruuden, voi vain arvioida, että kaikkalainen tuki maakunnille on tarpeen.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Esitysluonnoksessa on maininta yhteistyöstä kuntien kanssa, mutta ei ole huomioitu oppilashuollon kokonaisuutta, jonka tulisi myös integroitua sosiaali- ja terveyspalveluihin. Koulukuraattoreiden ja koulupsykologien sijoittuminen sosiaali- ja terveydenhuoltoon hallinnolliseen kokonaisuuteen on perusteltua sekä lainsäädännön että käytännön toiminnan kannalta.

Koulukuraattorien ja koulupsykologien toiminta perustuu perusopetuslain, lukiolain, oppilas- ja opiskelijahuoltolain sekä lastensuojelulain mukaiseen toimintaan. Lisäksi psyko-logit ovat terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (599/1994) 2 § ja 5 § mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Opiskeluhoitoa toteutetaan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa.

Lakiesityksen vaikutusten arvioinnit ovat puutteellisia, vähäisiä ja vähätteleviä. Esimerkiksi monituottajarakenteen ja valinnanvapauden vaikutuksia eri toimijoiden markkinaosuuksiin ei ole arvioitu (riittävästi). Julkisuudessa olleet korkeimmat arviot julkisesti omistetun toiminnan markkinaosuuden menetyksestä ovat olleet 40 - 60 % . Jos siirtymä olisi "vain" 25 %, olisi tälläkin merkittäviä vaikutuksia mm. julkisiin eläkevastuisiin.

Valinnanvapauden ja monituottajarakenteen toteutuessa ei ole mitään perustetta rajata nk. peruserikoissairaanhoidon pois valinnanvapauden piiristä. Yksityinen sektori on jo nyt kyennyt kustannustehokkaaseen toimintamalliin esim. juuri terveyspalveluissa ja se nimenomaisesti perustuu peruspalvelujen ja peruserikoissairaanhoidon saumattomuuteen.

Hallituksen esitys on kokonaisuudessaan hyvin keskeneräinen. Ainakin seuraavien säädösten valmistelun todetaan olevan kesken:

- valinnanvapautta koskeva säännöstö
- monikanavarahoituksen yksinkertaistaminen
- maakunnan muista tehtävistä säädetään myöhemmin
- palvelulaitosta koskeva valmistelu on kesken
- palvelukeskuksia koskeva valmistelu on kesken
- maakuntien rahoituslaki on kesken
- kuntien valtiosuusjärjestelmää koskeva laki on vielä kesken
- ALV verotusta koskevat säännöksen valmistellaan erikseen
- kunnista tyhjilleen jäävien tilojen tosiasiallinen yhteisvastuullisuus on täysin auki.

Edellä kuvatun keskeneräisyyden, lakiesitykseen sisältyvien parustuslainvastaisuuksien ja muiden sisältökysymysten muuttamiseksi uudistuksen toteuttamiseen tarvitaan selkeä aikataulu.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.